

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور

ه کانون ثانی ۳۳۸

نومرو : ۱۸

برنجی سنه : ایکنجی جلد

التحاققه قولتهن بوفكر علمك، بولدوغى قانونلى تاقى خصوصنده بىرى بىرى بر وادى به كوتورو .
ديكر طرفدن علمى قانونلر ماهيت واقعا ده تماماً افاده ايله من . مثلاً علم حياتك (Biologie) بولدىنى قانونلر حياتى تماماً بزه طائيدىليرى ؟ تعبير آخرله اصول علمى ايله حياتك حقيقتى تماماً آكلابه بيلورمى ؟
بوسؤاله جواب ويرمك ايجون بر طرفدن علم حياتك مەدنى ديكر جهندين تظاهرات حياتيه ي يايدين تدقيق ايللى بى . بوترو بو جهتي باقبىز ناصيل تحقيق ايلور :

حياتيات ديكر علملرگى نهايت موضوعى اولان واقعاتى حياتيه يعنى كمى دستورله افاده ايله بيله جك قانونلر ارجاع ايتكى هدف اتخاذا ايله جك ايجون اولاحيانه هر حركتى محقق برعركه خارجيكت تقيجه سى اولارق قبول ايتكه ، ثانياً هر تاثيرك، ماده ده اولدىنى كي ، برعكس تاثير مساوى بولدىنى تسليم ايلسكه مجبوردر . حيات عضويه نك عنصر اصليسى معلومدر كه پروتوبلازما در . عضويانك انسجه لرى پروتوبلازما دن وچيرايدين تركب ايدر . بر پروتوبلازما نك فعاليتى عالم محقق بر تاثير خارجى ايله اخضا مجبوردر اوندىن تركب ايدين انسجه دهده باطبيع بويله ...

كذلك پروتوبلازما نك واوندىن تركب ايدين عضويانك حركتى اولجه وقوع بولان مؤثرانك تماماً عكس العمل اولدىنى گوستير برچوق دلائل واردر . كوندن كونه ده ا زياده مصلحه بر ذى حياتك فعاليتنه تقابل ايله بيله جك مقدار موادى ، (غذا) نى حساب ايله بيله جك كلوز شو نسيته حرارته ، حركته محتاج اولان عضويت شومقدارده قوتى حائر موادى خارجدىن آلمش اولاسى لازم كلجكي حقتده كي قناعت علميه منر هب بونرضيه مستنددر . واقعا بعضاً عضويت آلدنى فوتندن فضله حركت وحرارت صرف ايدر كي كورونور . بونك سبب حياتك قوتى محافظه ايله بيله جك برماكنه حاليده بولونماستدن متولدر . كرجه عضويانك عبنى تاثير خارجى به فارشى عكس عمللرى هب برطرزده دكلدر . بونك سببى انسجه ده كي پروتوبلازما نك مختلف صورتلرده تركب اغلرلى وئيدل ايلر ايدر . الحاصل برچوق حساب وكشقيات بر پروتوبلازما نك واوندىن تركب ايدين عضويانك ميحايكى قانونلر يعنى كيت رياضيه ايله قابل ارانه دستورله ارجاع ايدله . بيله جكى كوسترمكده در . بلكه بونك بالجه حادثات حياتيه ده بويله بر دستور بواقى قابل اوليور . فقط بوساس وونظريه كوندن كونه واقع اولان كشقيات ايله تايد ايلور . ايشته علمك استهداف ايلدىكي غاييه كوره حياتك صورت تاقيسى ...

بوكا دغماً برچوق عضويات عالملى تظاهرات حياتيه ي برتورلو بوايكي مبدأله قابل ايضاح بوليورلر . حياتيات نك قدر ترقى ايدر سه اينسون حياتده اويله كيفيتلر كورولو بورك بردرلو ميحايكت ايله قابل ايضاح اوليور . بو خصوصده برچوق حياتيات عالملى

فرق واردر : علوم طبيه نك سرعت انكشافى اون سكزنجى عصرده مادتا كوزلرى قاماشد برمش اولدىنى ايجون علمك كشقيات ونتاجنه فرط اعتاد بسله تير ، اونك ماهيتى وغايه سنى دوشونمكدن عادتاً قورقو . لوردى . قانتك حيات فكر به من اوزريره لايعوت تاثيرلرندن بىرى ذهن بشرى (هلم) لك ماهيتى دوشو . نديرمكه آليشدرمش اولماسيدر .

هر هانكى بر مؤسسه وشمول بشرى طابق ايجون اونك ماهيتى ، صورت حصوله وتكاملنى آراشدرمق ، خلاصه تنقيد ايلك انجباب ايدر . دينى ، صنعتى ، اشكال دوات وحكومتى ... الخ تدقيق ايتكى ايتيورسكز ، اول اسرده ياياجكز شى بونلر ناصل دوشميشدر ، هانكى ملكه اونلر ك حصوله ياراشدر ، بولمكه مخالف استحالهلرندن ناصيل برغايه تعقيب ايدر ، نزه به قدر كيدر دورور ، بولرى آراشدرمقدردر . علومك ماهيتنه نفوذ ايجون ده مسئله بولدر . اون دوقوزنجى عصر ك انتقاد ساجه سنده كي بومر تيدركه بونك علمك ده ، اديان و اخلاق ده ماهيتلر به اعصار سابقه دن ده ا زياده واقف اول . بيلورز .

اون سكزنجى عصر فيلسوفلر نجه مادامكه مثبت علوم هر كس ايجون مساوم وآشكار اولان تربيتيله طبيعت اوزرنده حاكم اولمقلى تامين ايديور : او حالده آتجق بواصول حقيقت بى ايصال ايله بيلير ، علوم طبيه وئيته سياه سنده يواش يواش كاشنده هيج بر مظلم نقطه قالاز . حقايق علميه خارجنده اينانيله بيله جك هيج برشى بولونمايدنى ثابت اولور ؛ اوتت بشريت آلدنى آديلى واضعاً تعين ايله بيلير ، حركتى ايجون ده بومر مثبت علوم مستخرج قاعدلر چيقاره بيلير ، نه دينه ، نه نده علوم مثبت احكام فرضيائندن ماعدا بر نظريه مستند اخلاقه احتياج قالير . اعتقادات ديديكز شلرله نهايت علومك تعميله اورنه دن قانلر كيدر .

افق رؤى نى بك دار دائره داخله آلان بو دوغما نيك نظريه بيره بونك ببتون باشقه دوشونيورز . كشقيات هيج كوزمى قارار قمتزين علوم مثبت نك ماهيتى ، استهداف ايلدىكي غايه ، اوتى وجوده كتير من ملكه منزه نظراً كيده بيله جكى منتهى آراشدريره بيلورز .

بوتروده بومر تله علوم مثبت نك ماهيتى ، استهداف ايله بيله جكى غايه ي تدقيق ايلور . علم معلومدر كه حادثات واقعات آراستنده كي مناسب دائمى يعنى قانونلى آرار . مجباً بولدوغى بو قانونلر ك قيتى نه اولابيلير ؟ قوانين علميه ضرور عيدر ؟ تماماً واقعات عالمى افاده ايله بيليرى ؟ علومك لك قطعي سى رياضيه در . فيلسوف رياضياتك بولدوغى مناسبات كيه نك بيله نهايت انسانك وسايط معلومائيله ، قبول ايلدىكي تعريفلرله مقيد اولدىنى ، بناء عليه ضرورى اولمقن زياده انسانى واحتمال بولوندىنى درين وائينه تحليللرله ميدانه قويويور . بوو آفكاره كي بيوك رياضيه عالملى نيك

آشيان بر موقى واردر : قوانين طبيه حقتده كي نقطه نظر نده على الاطلاق علمه وتفكرات فلسفيه او قدر بويوك خدمت ايتشدر كه بونك هر طرفه در درجه به قدر استيناس ايديان اوفكرلر ك يالكر ايلك واضح وناشدرلرندن اولاق شرفى كندينه غلله ايديله . بيله جك بومر وق احترام بخش ايله كك كافى كلور .
بوترو ۱۸۴۰ ده دوغديه نظراً (۷۶) باشنده ايدى . ايله تخمى اى كال ايتدكدن موكر دارالمعين عاليه دن چيقدى ، (آغز مژه) امتحاننى كچردكدن موكر ايكى سنه قدر آلمان ياده بولوندى ، بالخاصه هايدلبرغ دارالفنوننده ادوار زلهر ك فلسفه تاريخى درسلىن ديكلدى . عودتده ايكى م م نه ز بازارق دولور عوانى قازاندى . اولامون بيله ، موكر ا نانسى دارالفنونلر نه خواجه اولدى . فيلسوف فويه خسه لانه رق خدمت تدريس دن چيكينه اونك بيره دارالمعين عاليه (متردو قونفرانس) اولارق كيردى ، بر مدت موكر ا صور بونده تاريخ فلسفه معلملى كرسي سنى احراز ايتدى . افاده ي به اعضا اولمقن موكر ا علوم معنويه سياسيه قسمنك رياسته ده انتخاب اولوندى . يالكر فرانسه بو بويوك موقى احراز ايلسكه قالمادى . بين الملل بوتون فلسفى قونفرملرله مساعى لك جالب دقت برسيا اوله رق ديكناير ، لك بويوك موقع احراز ايدر .

بوترونك كرله داخلده ، كر ك خارجده كي بو شهرتى بر كره محرم معلم اولارق بويوك ايات وعرفانك نتيجه طبيه سيدر .

تدريس ايتدىكي فلسفه تاريخنده كي وفوف وقدرتى تقدير ايله بيلمك ايجون اونك يازلرلى اوفوق كافيدر . بويوك آتسيه لوبه دى آچيكز ، قانت و آريستوبه دائر اولان حقيقتلرلى اوفو بونك ، برقاچ ستون ايجنده بشرى نك يتشدر بديكى بودها لرى بوترونك نك قدر ايجه تحليللرله ، نه قدر لطيف براسوله آكلتغه چايشدينى كورورسكز . Etude l'histoire de la philosophie نامى آتنده طوبلا دى مقاله لرى ، بالخاصه ياقوب بومه Jacob Boehme واسقاله دائر يازلرلى بويوك متفكر ك قدرتى سزه كوستير . تاريخ فلسفه به عائد يازلرلر نه هب بومر مساله فلسفى بزه نه اوكره تيور ، ناصيل بر افق آچور ، بر نظر تنقيد بو معلوماندن نه چيقار ايلير سؤالارى صراحة دكلسه ضماً مندر . تاريخ فلسفه بو بولده يازان بر مؤاف آتجق مسائل فلسفيه درين بر احاطه ايله نفوذ ايتش ، معين برمسلكه صاحب اولش بر فيلسوف اولابيلير .

فى الحقيقه بوترو ده ا دوقور ائزله تفكرات فلسفيه نك استقامتى تعين ايتمى : De la Gen- itigena des lois de la natures اثرى افكار بشرى ايجون بك فياض بر افق آچيور . قانديرى بويوك بوتون بويوك فيلسوفلر كي بوتروده علوم مثبت نك حدودى آراقله ، يعنى انتقاد ايله ايشه باشلايور . اون سكزنجى عصر ايله اون دوقوزنجى عصر ك علوم مثبت قارشپستنده كي وضعتنده مهم بر

تقریریه غنچه‌سنگ درامی

تقریر، تهریکنامه کی، استدعا کی، تزیین مکتوبی کی ادبیاتدن زیاده آدابہ عائد بر شیرد تقریر، اثرک ویا مؤلفک قیمتتی کوسترین برمعیا تاقی ایدیلہ منہ. فقط بزده تقریرن تاناق کمال دورند بری تقریرنہ کیجور. برتقریرہ بکڑہ من «تخریب خرابات سنہ لرحہ اوراق پریشان نائریک ترکیب بند صاحبہ سیام بر خصوصی، شخصی بر غرضی صابیلدی، رجاء زاده اکرم بکک منظومہ لرخی مؤاخذہ ایدن «مددہ انشعارایتدیک وقت، تمام ادبیات، ذاتی ضابطہ به سراجم ایتدی، اون بئن سنہ اولنہ قدرتقریر بزده اوقدر ناشنید ایدی. حتی حرب عمومیک صوک سنہ لرنده عبدالحق حامدک بعض شعر لرخی تقریر ایدن بر محرر شیدسمه حاتم پاشاک توبیخه اوغرامشیدی، مرحوم «دایا، اعضاسندن بر ذات علیہندہ بولونی بر غنہ جیلہ حدی در؟» دیوردی.

اسکی نسلدن باقی قالار ایچون تقریرک معناسی هوز دیکشمه. مشدر، مثلاً سلیان نظیف بک کینلرد یازدینی برتقریرده دوستم خلیل نهادی مجوده نفی فائق عد ایتمک قدر واردی، خلیل نهاده تقریر دها بیوک اولدیننه ایتاعامسی توصیه ایتلی بز. یوز برغرور برکچ ایچون «سپام الهام» ک الکوتلی اوقلرنده دها تہیکه لیدر.

کینلرده فیلسوف رضا توفیقک مزاحه دا یازدینی فرانسیزجه لی مقاله هنووی حالت روحیه کوزل بر مثال ایدی. دمام فیلسوفک تصنیفند شوبله برتنیجه چیچور: کندی مدح ایدن یازیلریمه و مزاحی، مجوایدن محررلر صوغوق و کولو مجدر. واه بو سیاست چنکیسی مدح ایدہ بیامکدن بیوک تحفایا بیلامایه جفی اعتراف ایتلی. فقط بو نوع تحفای مزاحی دکدر! رضا توفیق لاتین حروفیلہ تسلیم ایتدیکی مقالہ لرخی هر تورلو استعفافدن مصون صابور دکای قرصی فسی قدر باشنه یاقیندیران بر. ایچون هذیانک فرانسیزجه سبلہ قاتلری ہرته دوشورده موداسنک بکری سنہ دہری کیچدیکنی کورمه مک آکلامشیلر قدر.

«تاز برذوق صاحبی ایچون بوکر بولرده تنق اتمک ممکن دکدر. احمد هائم برتقریرندن، عام

ایتمک بیلہ حیاتک وظائف عالیہ افاسی ایچون قند قانلامایده میخاتیکنلہ وفزیرق - کیمیا دستور قابل ایضاحیدر؟»

بوترو طرز تفکر ایله ماہیت حیاتندہ قواد علیہ نک افادہ ایلدیکندن فضلہ بر جہت قالدیہ بک آجیق کوستریور. فیلسوفہ کورہ. بو جہا ناصیل نفوذ ایدہ بیلیر؟ اونی کلہجک مقالہ کورہ چکسکز؟

تاریخ فلسفہ علمی

محمد امین

مہمک اصول آفاتیسیلہ قابل ایضاح دکدر. بوفرق «اولوم» دیدیکیز واقعه بک اعلا کوستریور.

اگر حیات بر میخاتیکندن عبارت اینہ طبعی (اولوم) نہ ایچون موجود اولوبور؟ فی الحقیقہ عضویت بر سبب خارجی نتیجہ سی اولارق لازم کلدیکنی قدر قوت آلامازسہ تلف اولایی ضروریدر. آجیق عضویت لازم کان قوتی متادیا بر دیککیز حالہ بنہ پیراییدور؛ اوزون ویا قیصہ بر مدت صوکرا «اولوم» محکوم اولوبور. اونک ایچون حیاتی میخاتیکندن عبارت کورنلر بر سبب خارجی اولقسنزین وقوع بولماسی طبعی اولان «اولومی» ایضاح ایتکده چوق کوچلک چککده درلر. ددقارت وقتیلہ حیات عضویتی بر نوع «ماکنہ» عد ایتدیکنی ایچون بدن انسانیک غیر معین مدتلہ یاشاہیلہ چکنی بیلہ تخیل ایتشدی. فقط صوک نصف عصرده طبعی «اولوم» مسئلہ سی فیزیولوژی عالم آراندہ تکرار زمین مناقشہ اولغہ باشلادی. وایسان جہرہ واحده دن عبارت اولان ذی حیات موجودات سبب خارجی ومجملی اولادقہ انقسام صورتیلہ تناسل ایدہ ایدہ الی الابد یاشاہیلہ چکنی ایلری بہ سوردی. بو کشف اوزرینہ ساباتیہ کی فیزیولوژی عالمی طبعی اولومی ایضاح ایچون یکی بر نظریہ اورتہ قوبیلر: «حیات ابتدادہ یالکیز محافظہ بقا غایہ سی تعقیب ایلردی. اووقت وظائف حیات آراندہ بر انقسام اوغراماشدی. تک بر جیرہ دہ هیچ انقسام اولقسنزین بقا وتناسل غایہ لر برلششد. فقط بوکسک ملکات وقوا اکتساب ایچون بالآخرہ حیات آراندہ انقسام وظائف باشلامش و ذی حیات مختلف بر چوق حیاتدن ترکیب المعدر. او وقت تک جیرہ دہ بولونان بقای بدن خاصہ سی غائب اولمش وفرہ حیاتی طبعی اولومہ محکوم اولمدر. بوکا مقابل حس اتمک، طایبق، بیلیم کی وظائف و ملکات عالیہ کسب المشد. شوحالہ کورہ اولومک سبب مادیسی فوئندہ برعلی وارد. موجودات حیاتیہ نک حس وادارک کی وظائف عالیہ اکتسابی ایچون حیراتی آراندہ تقریق وظائف یایارق کسب مفصلیت ایلمی طبعی اولومک سیدیدر. اولومک بولہ تحفظ نفس سوق طبعیستندن برنوع بوکسلش اولدوغنی بعضی فیلسوفلر بک ای فوئندہ در، چونکہ اولہ چکنی بیایور. یوزیا لکیز مابعد الطبعی و اخلاقییدر؛ اونک فوئندہ شونظریہ نک بر قیمت علمیہ سی یوقیدر؟ طبعی اولومک سببی آرایان عالمدر نہایت کورمه مشلریدرک. موجود ذی حیات تولد ایتدیکنی محیطدن بوکسلیمک ایچون بقای عضویتی ترک ایشلر، قنای، وقت حیاتی قبول المشلر در. رنهان (بر ملنک بوپوکاری فدای جان ایدیلریدر. جسمک فانیسی بوکسلیمک ایچون بر نوع فدای نجات اولور] دیور. ساباتیہ نکدہ اولوم حقندہ کی نظریہ سی عینی معنایی افادہ ایلورمی؟ اولومک سبب خارجیسی حیاتی ایچون لازم کان الیت وشرائط مادیہ نک عدم وجودی ایله افادہ

اشہاد قالدیر. مشهور قلود برنار «بر بومورطہ نک تکامل، بوموسی، صوکرا برقوش، بر بالی یاوروسی اولوبورمی نہ سادجہ فیزیک ایله نہدہ کیمیا ایله یعنی میخاتیکنلہ قابل ایضاح دکدر. «دیور. دیکر بیولوژی عالمی ماری، باشقہ بر صورتلہ عینی فکری افادہ ایلور: «بن حادثات حیاتیہ دبیہ برنوع جلہ حادثات طانیایورم بنجہ حیاتک ایکی نوع تظاہری وار: برنوعی قابل فہمدر، آکلا یا بیایر، قانونلری وضع ایلمہ بیلیرز بونلر حیات داخلندہ فیزیکی وکیوی حادہ لدر. دیکر بر قسمی نرم ایچون قابل فہم دکدر. ماللک بوشاداتی ایتدیککیز کی تکثیر ایدہ بیلیر. سکیز. بوندہ شو نتیجہ جیفار: علومک ترقیات حاضرہ سی حیاتک بزجہ آکلاشیلامیان بر چوق جہتلی اولدیننی تماماً کوستریور. بوجہتلر یالکیز بوکوف ایچون دکل. حیاتیادہ تعقیب ایدیلن اصول ایله یارین ایچوندہ آکلاشیلامیاجق نقطہ لدر. نہ بی دبیہ چکسکز: چونکہ بوماللک فیزیک وکیا حادہ لرلہ قابل ایضاح بولامدقاری وصیقتی چکدکاری جہتلر حد ذاتندہ بو حادہ لرک فوئندہ در. حیاتندہ تک بر جیرہ دن اک بوکسک بر عضویت قدر ہستک فعالیتندہ بر غایہ، بر هدف تعقیب وارد. بر پروتوبلازمانی آلیکیز، اونک حرکتندہ علمی اصول ایله نہ کورر. رسکیز، سادجہ بر سبب خارجی نک تأثیری وادوثر فارشیستندہ بر عکس العمل، یعنی پروتوبلازما دہ فعالیت... شیمی علوم مبدیہ نک غایہ سنہ نظر آحقق اونؤثر ایله عکس تأثیر آرہ سنندہ معادلت، مساوات لازم... بونک ایچون دیرسکیز کہ تأثیر عکس تأثیرہ مساویدر. ای اما بر جیرہ نک. بر پروتوبلازما نک حرکتندہ سادجہ بوکی متناسبت یوقدر. او حرکتک، معین هدفی واردرکہ ہیچدہ بوکی دستورلہ قابل ایضاح دکدر. بر جیرہ عکس العمل لرنده کندیی محافظہ، انکشاف و تنوع وتناسل غایہ لرخی هدف اتخاذ ایلر.

فعالیت عضویت بر ضیاع قوت اولفدن زیاده کندینہ لازم اولان قوتی انعام واکالہ مصروفدر. دیکر طرفدن بتون بو عکس عمللر یاشامق اضطرارندہ بولندوغنی محیطہ انطیاق ایلمک هدفی تعقیب ایدر. بو غایہ حسابہ قانلنہ ماہیت حیات آکلاشیلابیرمی؟ بو هدفی مالک اولدوغنی اعضا و تأثیرات خارجیہ تعیین ایدیلور دینہ من. چونکہ بر عضوک تولدی فعالیت تعیین ایتدیکنی کی فعالیتدہ عضوئی تولید ایدر. بونلری بر برلریلہ ایضاحہ قانق ذاتا محتاج ایضاح اولان برشیلہ دیکری ایضاح اتمکہ قالدہ قندن باشقہ برشیلہ یاراماز.

حیاتی دریندن کورمکہ چالیننجہ اونک ماہیت اساسیہ سنندہ بر غائب finalité بر هدف اولدیننی تعیین ایدر، هر موجود ذی حیات کندی بقای ایچون اطرافندہ کی اشیائی استخدنام ایلر. بناء علیہ تظاہرات حیاتیہ نک ایکی جہہ سی وارد. برینک سببی تماماً فیزیقوشیمیکی الحاصل مادیدر، دیکری نک علنی بالذات حیاتک کندیسندن تولد المعدر. ہیچدہ